

Hazret-i Lokman ilim ve hikmetiyle dillere destan bir zattır. Bunun içindir ki, kendisine Lokman Hakîm, denmiştir. Hz. Lokman, ismi Kur'ân'da da geçen, peygamber veya veli olduğu hakkında kesin bir bilgi bulunmayan bir mânâ büyüğüdür. İslâm tarihinde Hazret-i Lokman'ın hikmetli sözleri, vecizeleri, öğütleri ve tavsiyeleri meşhurdur.

Hafs bin Ömer'in rivayetine göre, Hz. Lokman yanına bir torba hardal tanesi koyarak oğluna öğüt vermeye başlar. Her öğüt verdikçe torbadan bir hardal çıkarır. Sonunda torbadaki hardal tükenir ve oğluna da şöyle der:

"Ey oğul, sana o kadar öğüt verdim ki, şayet bu öğütler bir dağa verilseydi, dağ yarılırdı."

Hz. Lokman'ın Saran ismindeki bu oğlu babasının verdiği bütün öğütlere uymuştu.

12

Lokman Aleyhisselâmın hikmetli sözlerinin asıl kaynağı Kur'ân-ı Kerimdir.

O halde Kur'ân-ı Kerimde yer alan bu öğütler tefsirlerde de genişçe bulunur. Cenab-ı Hak, Hazret-i Lokman'ın dilinden bu sözleri şu âyetlerle (meâlen) beyan buyurur:

12.

ibni Kesîr Tercümesi, 12:6409.

Allah'a ortak koşma

"Hani Lokman oğluna öğüt verirken demişti ki, 'Oğlum (ey oğul!) Allah'a ortak koşma. Muhakkak ki şirk pek büyük bir zulümdür.

Allah her yaptığını ortaya çıkarır

"Oğlum, eğer yaptığın iş hardal tanesi kadar bile olsa ve bir taş içine girse, Allah onu ortaya çıkarır. Muhakkak ki, Allah en gizli işleri bütün inceliğiyle bilir, O her şeyden hakkıyla haberdardır.

Namazını dos doğru kıl

"Oğlum, namazını dos doğru kıl. İyiliği tavsiye et, kötülükten sakındır. Başına gelene sabret. Şüphesiz ki bunlar uğrunda azim ve sebat edilmeye değer işlerdendir.

Kasılarak yürüme, yavaş konuş

"Gururlanıp insanlardan yüzünü çevirme. Yeryüzünde kasılarak yürüme. Çünkü Allah büyüklük taslayan ve övünenleri sevmez.

"Yürüyüşünde mutedil ol. Sesini alçalt. Seslerin en çirkini, şüphesiz ki, eşeklerin sesidir."

13

13.

Lokman Sûresi, 13-20.

TEFSİRDEKİ ÖĞÜTLER

Hazret-i Lokman'ın Kur'ân'da geçen öğütleri,

aynı sûrenin tefsirlerinde genişletilerek verilir. Hazret-i Lokman'ın tefsirlerde geçen öğütlerinden ve hikmetli sözlerinden bazıları şöyledir:

Takvayı esas al

Ey

oğul!

Takvayı kendin için kârlı bir ticaret olarak kabul et. Çünkü böyle ticaretler sonsuz kazançlar temin eder.

Merasimlere katıl

Ey

oğul!

HAZRET-İ LOKMAN'IN OĞLUNA ÖĞÜTLERİ

Ahmet Türkan tarafından yazıldı

Pazar, 28 Nisan 2024 17:50 - Son Güncelleme Pazar, 28 Nisan 2024 17:50

Cenaze merasimlerine katıl. Düşün merasimlerinden de uzak durmaya çalış. Çünkü cenaze sana âhireti hatırlatır; düşün ise dünyaya çeker.

Horozdan geri kalma

Ey

oğul!

Horozdan daha geri kalma. Çünkü sen uykunun derinliklerinde iken, o dünyayı sese vererek insanları uykudan uyandırmaya çalışır.

Tevbeyi geciktirme

Ey

oğul!

Tevbeyi geciktirme. Çünkü ölüm ansızın geliverir.

Cahille dost olma

Ey

oğul!

Cahil kimselerle dostluk kurma. Çünkü onunla dost olursan, kendi yaptıklarını senin hoş karşıladığını sanar.

Allah'tan kork

Ey oğul!

Allah'tan hakkıyla kork. Kalbinin bozuk olduğunu bildiğin halde başkalarının sana saygı göstermesi için takva ehli olduğunu ihsas ettirme.

Susmak altındır

Ey

oğul!

Şimdiye kadar susmaktan dolayı hiç pişmanlık duymadım. Çünkü söz gümüşse, sükût altındır.

Günahlardan sakın

Ey

oğul!

Kötülük ve günahlar senden sakındığı gibi, yani işlemedikçe sana dokunmadığı gibi, sen de onlardan sakın. Çünkü kötülük kötülüğü, günah da günahı çeker.

İlim meclislerine katıl

Ey

oğul!

Âlimlerin meclisinde bulun. Hikmet ehlinin sohbetlerini dinle. Çünkü Allah kuru toprağı yağmurla nasıl canlandırırsa, ölmüş kalbleri de hikmetli sözlerle öyle diriltir."

14

14.

Tefsîrû's-Sâvî, 3:255-256.

Yalandan sakın

Ey oğul!

Allah, yalancının yüz suyunu kurutur, haya duygusunu giderir. Ahlâksız kimsenin de sıkıntısı hiç eksik olmaz.

Ahmak adamdan uzak dur

Ey

oğul!

Kayaları uzaklara taşımak, ahmak adama laf anlatmaktan daha kolaydır.

Kendi işini kendin gör

HAZRET-İ LOKMAN'IN OĞLUNA ÖĞÜTLERİ

Ahmet Türkan tarafından yazıldı

Pazar, 28 Nisan 2024 17:50 - Son Güncelleme Pazar, 28 Nisan 2024 17:50

Ey

oğul!

Cahili vasıta olarak kullanmaktan, işini gördürmekten uzak dur. Şayet akıllı birisini bulamazsan kendi işini kendin gör.

Kendi milletinin kızıyla evlen

Ey

oğul!

Kendi milletinden olmayan bir kızla evlenme. Aksi takdirde çocukların ileride sıkıntıdan kurtulamazlar.

Ey *oğul!*

Öyle bir zaman gelecek ki, sabırlı insanların bile yüzü gülmez olacaktır. **Allah'ın anıldığı meclislere katıl**

Ey oğ

ul!

Katılacağın meclisleri kendin ara bul. Allah'ın anıldığı meclisleri bulunca hemen oturuver. Çünkü âlim isen ilmin artar, cahil isen yeni bir şeyi öğrenmiş olursun. Oraya inen rahmetten sen de payını alırsın. Allah'ın anılmadığı meclislere hiç katılma. Çünkü âlim de olsan, cahil de olsan zarar

görürsün. Ayrıca oraya inecek olan İlâhî gazaptan sen de nasibini alırsın.

Ey *oğul!*

Sofrana takva ehli mü'minleri davet et.

Tecrübe sahipleriyle istişare et

Ey *oğul!*

Her işinde ilim ve tecrübe sahibi kimselerle istişare et, onların fikrini almaya çalış.

Takvadan bir gemi edin

Ey *oğul!*

Dünya dipsiz bir denizdir. Onda niceleri boğulmuştur. Bunun için takvadan bir gemi edin. İçine îmânı yükle. Tevekkül yelkeniyle açıl. Ancak bu şekilde selâmetle yol alır, sahile çıkarsın.

Kötü komşudan uzak dur

Ey *oğul!*

Nice ağır yükler taşıdım. Fakat kötü komşu kadar ağır bir yüke rastlamadım. Nice acılar tattım, fakat fakirlikten daha şiddetli bir acı tatmadım.

İlimden nasibini al

Ey *oğul!*

İnsan fakir de olsa ilim ve hikmetiyle hükümdarların meclisinde yer alır.

Arkadaş seçimine dikkat et

Ey *oğul!*

Birisiyle dostluk kurmak istiyorsan, önce onu öfkeli edeceğin bir şey yap. Şayet öfkeli iken sana insafı davranırsa ona yaklaş, insafsız davranırsa uzak dur.

Âhirete hazırlan

Ey *oğul!*

HAZRET-İ LOKMAN'IN OĞLUNA ÖĞÜTLERİ

Ahmet Türkan tarafından yazıldı

Pazar, 28 Nisan 2024 17:50 - Son Güncelleme Pazar, 28 Nisan 2024 17:50

Dünyaya geldin geleli âhirete doğru yol alıyorsun. Bunun için âhîret yurdu, sana dünya yurdundan daha yakındır.

Dilini duaya alıştıır

Ey oğul!

Dilini 'Allah'ım, beni affet' demeye alıştıır. Çünkü öyle anlar vardır ki, o saatlerde Allah duaları reddetmez, istediğini ihsan eder.

Borçlanmaktan uzak dur

Ey oğul!

Borçlanmaktan uzak dur. Çünkü borç, seni gündüz zillate sürükler, gece de üzüntüye boğar.

Günah işlemeye cesaretin olmasın

Ey oğul!

Allah'tan öyle bir şey iste ki, günah işlemeye cesaretin olmasın. Ve Allah'tan öyle kork ki, rahmetinden hiçbir zaman ümidin kesilmesin.

Önce selâm ver

Ey

oğul!

Bir cemaatin bulunduğu yere gittiğin vakit, önce onlara İslâmın okunu at, yani selâm ver. Sonra bir köşeye otur, onları konuşuyor halde görmedikçe sen de konuşma. Şayet Allah'ın zikrine dalecek olurlarsa sen de onlara katıl. Fakat başka bir söze geçerlerse oradan ayrıl.

Kendini anla

Ey oğul!

İki dünyada mes'ut olmak istiyorsan, kendini anla. Okuyup bilgili olmaya çalış. Çalış ki, bilenle bilmeyen bir olmaz.

Tembel olma

Ey oğul!

Tembel olma. Tembellik bedbahtlık alâmetidir.

Acele etme

Ey oğul!

Acele etme, acele şeytan işidir.

Güler yüz göster

Ey

oğul!

Ahlâkını düzelt. Dostuna da, düşmanına da güler yüz göster. Ancak değer ve itibarın kırılacak derecede hareket etme.

Orta yolu tut

Ey

oğul!

Her şeyin hayırlısı olan orta yolu tercih et.

Yolda dikkatli yürü

Ey

oğul!

Yolda yürürken yüzünü gözünü oraya buraya çevirme ki, gönlün vesvesede kalmasın.

Mecliste önce oturma

Ey oğul!

Bir cemaat içinde bulunduğunda onlar ayakta iken oturma. Oturdıkları zaman sen de oturuver.

Yollara tükürme

HAZRET-İ LOKMAN'IN OĞLUNA ÖĞÜTLERİ

Ahmet Türkan tarafından yazıldı

Pazar, 28 Nisan 2024 17:50 - Son Güncelleme Pazar, 28 Nisan 2024 17:50

Ey

oğul!

Bıyık ve sakalınla oynama. Parmağını burnuna sokma. Yollara tükürme, sesli sümürme. Elinle sinek kovalamayı terk et.

Az konuş

Ey

oğul!

Sükût ve teenni ile hareket et. Az konuş. Çok konuşmak, yanılmaya sebeptir.

Sözü fazla dağıtma

Ey

oğul!

Konuşurken sözü fazla dağıtma. Aksi takdirde şerefine

zarar gelir. Konuşurken başkalarını utandırma. Kaş göz işareti yapma.

Güzel ve lâtif sözleri duymaya çalış. Fazla hayrete düşme. Sözün tekrarlanmasını isteme.

İnsanları güldürecek ve kendini maskara edecek sözlerden sakın.

Atıp tutma

Ey

oğul!

Kimse hakkında atıp tutma.

Fazla ısrar etme

Ey oğul!

Senden bir şey istendiği zaman, elinden geliyorsa vermeye çalış. Birinden bir şey istediğinde de fazla ısrar etme.

Dinde tartışmaya girme

Ey

oğul!

Dinle alakası olmayan meselelerde aksi vaki ise tartışmaya ve münakaşaya girme.

Fakirliğini kimseye açma

Ey

oğul!

Acizliğini ve fakirliğini hiç kimseye, hattâ ailene dahi açma ki, onların yanında itibarın düşmesin, sözünü dinlemez olmasınlar.

Hizmetçilerle şakalaşma

Ey

oğul!

Hizmetçi ve benzeri kimselerle şakalaşma.

Çünkü

bunlarla şakalaşmak hakaret ve düşmanlığa sebep olur. Onlara öyle muamele et ki, hem seni sevsinler, hem de senden korksunlar.

Şiddetten sakın

Ey

oğul!

Çocukları ve elinin altındakileri terbiye ederken şiddetten sakın. Öfkelenildiğin vakit vakarla

geçıştirmeye çalış. Mümkün olursa sövüp dövme ki, aksi takdirde onların gözünde mehabetin yok olur.

Kendini ve çocuklarını övüp durma.

HAZRET-İ LOKMAN'IN OĞLUNA ÖĞÜTLERİ

Ahmet Türkan tarafından yazıldı

Pazar, 28 Nisan 2024 17:50 - Son Güncelleme Pazar, 28 Nisan 2024 17:50

Hayasız gençlerle ve o halde olan kız çocukları ile ülfet etme. Çünkü dünya ve âhirette mezellete sebep olur.

Önce düşün

Ey

oğul!

Bir kimse ile bozuşursan, dilini tut ve makbul olan sözü söyle. Önce düşün, sonra söze giriş. Herkesin değerini ve layık olduğu hürmeti muhafaza eyle.

Azla yetin

Ey

oğul!

Bir kimsenin davetinde bulunduğun vakit, azla yetin. Dalkavukluk edip de o yemeği övmekle başkalarının yemeğini kötüleyip tahkir etme.

Misafirlikte gözlerine dikkat et

Ey

oğul!

Bir kimsenin evinde misafir kaldığın vakit gözlerine dikkat et. Her tarafa bakıp durma. Durumuna vakıf olduktan sonra dine aykırı da olsa sırrını ifşa etme.

Elini çek

Ey oğul!

Emanete h

i

yanetten elini çek.

Kimseye açma

Ey oğul!

Bir işe başladığın zaman, meydana gelmeden önce kimseye açma ki, mahcup düşmeyesin.

Çok ver

Ey oğul!

Sadakayı çok ver. Mal sevgisini gönlünden çıkar.

Razı ol

Ey oğul!

Doğru söyle, Allah'tan gelene razı ol.

Yemekte şunlara dikkat et

Ey oğul!

Yemekten önce ve sonra ellerini yıka. Bu hal fakirliğini giderir, göze kuvvet verir.

Çok yemek kalbe katılık ve gaflet verir. İbadette tembelliğe sebep olur.

Yemeğin başında Bismillah, sonunda Elhamdülillah, ortasında da nimetin Allah'tan geldiğini düşün.

Tek elle ekmeği koparma. Bu hareket kibirli insanların âdetidir.

Yemeğin başında ve sonunda bir parça tuz yemek birçok hastalığa karşı devadır.

Lokmayı küçük tut ve iyice çiğne.

Misafir geldiği zaman mümkünse yemeği büyük kaba koy, berekete sebep olur.

Yemek yerken önünden al, ekmeğin ve tabağın ortasından alma.

Elinden ekmek ve yemek parçası düştüğünde al, temizle ve öyle ye.

Sıcak olan yemeğe soğutmak için ağzınla üfleme,

so

ğuyuncaya kadar bekle.

HAZRET-İ LOKMAN'IN OĞLUNA ÖĞÜTLERİ

Ahmet Türkan tarafından yazıldı

Pazar, 28 Nisan 2024 17:50 - Son Güncelleme Pazar, 28 Nisan 2024 17:50

Yemeği çabuk yeme.

Hurma ve kayısı gibi sayılabilir meyveleri teker teker ye, çiftler çiftler yeme ve çekirdeklerini bir tarafa topla.

Yemek arasında çok su içme. Su içerken bardağın içine bak. İçine uygunsuz bir şey düşmüş olmasın. Suyu içerken üç nefeste içiver.

Yemeğe herkesten önce el uzatma.

Yemek esnasında güzel şeylerden bahset.

Sofrada bulunan arkadaşlarına ara sıra göz ucuyla bak. Yemek ve ekmeği o tarafa sür.

Misafirler çekingen davranırlarsa üç defadan fazla yemeleri için ısrar etme. Yemek yeme isteğin yoksa özür beyan et.

Dilini tut

Ey oğul!

İlim ve takva ehli veya herhangi bir sebeple senden ileride bulunan bir kimsenin huzurunda dilini tut.

Dostlarını dinle

Ey oğul!

Senin iyiliğini isteyen dostlarının tavsiye ve öğütlerini can kulağıyla dinle.

Doğru ol

Ey oğul!

Sözünde, işinde ve gidişinde doğru ol. Doğru olan sözlerinin bile hayrete ve tereddüde sebep olacaksa, söyleme daha iyi.

Ümidini kesme

Ey

oğul!

İnsanların gönlünü almaya çalış. Allah'ın rahmetinden ümidini kesme.

İyi ol

Ey

oğul!

Açıktaki ve gizliyi iyi olmaya çalış.

Varlık yokluktan, akıl sarhoşluktan iyidir.

Bir şeyi vaktinden önce isteme.

İçini süsle

Ey

oğul!

İçini dışından daha çok süsle: İçin Hakkın, dışın halkın baktığı yerdir.

Her yerde ve her zaman Allah'ı yanında hazır nazır olarak bil.

Allah nazarında seni utandıracak işi bırak.